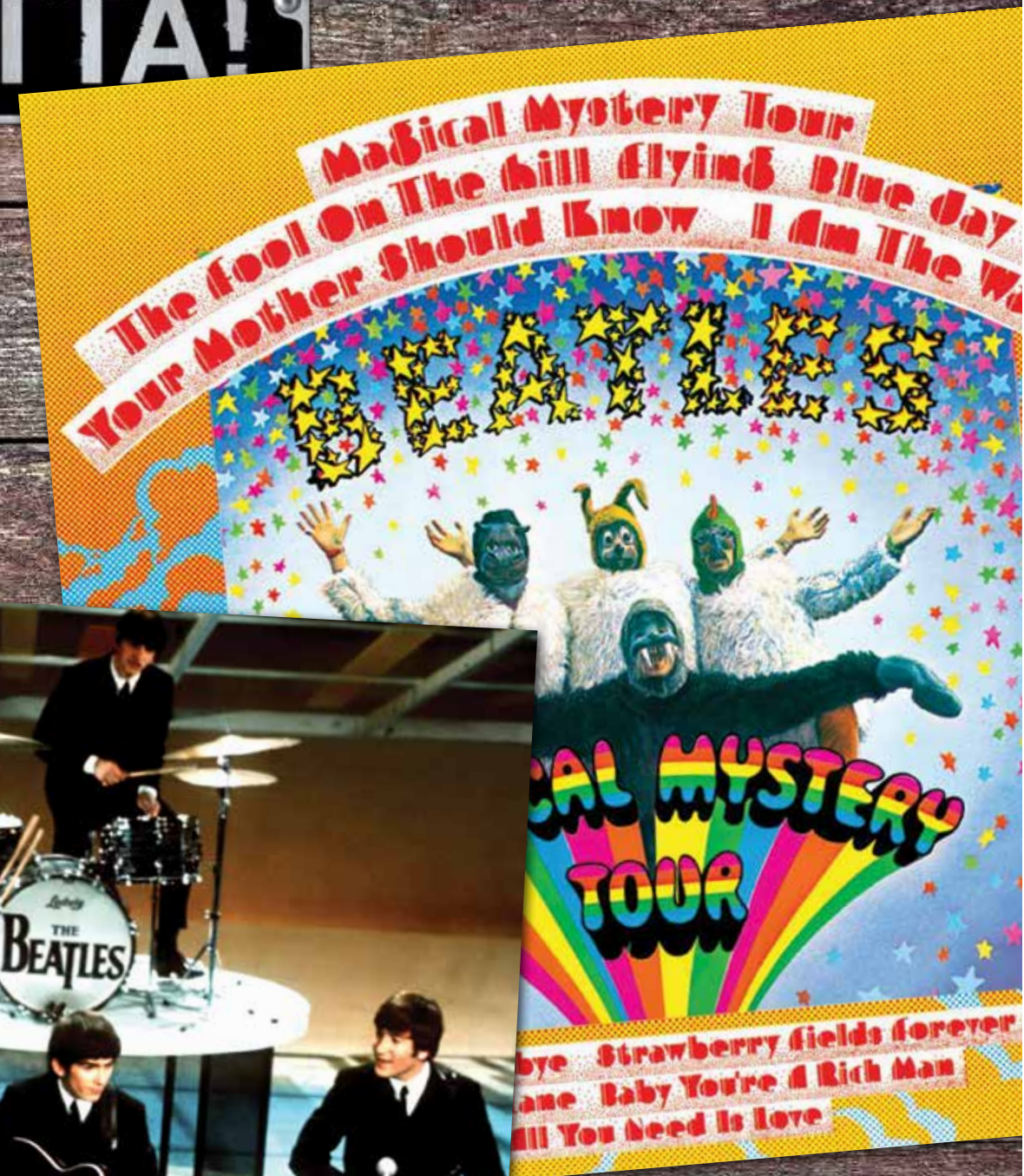

ZOZITTA!

tekst: Patrick Lamberts / fotografie: Bullet-Ray (www.bullet-ray.nl)

SONGS SCHRIJVEN ZOALS THE BEATLES

Het gerucht gaat dat Paul McCartney in 2015 naar Pinkpop komt. Musicmaker brengt The Beatles echter nu al naar je toe. Want in deze aflevering van Zozitta! besteden we aandacht aan de legendarische songwriters John Lennon, Paul McCartney, George Harrison en Ringo Starr. De band is nog altijd ongekend populair dankzij hun fenomenale composities en bijzondere akkoordengebruik. Maar welke akkoorden maken een nummer nou typisch 'Beatles', en welke trucjes gebruikten de mannen uit Liverpool bij het schrijven van hun songs? Bertolf Lentink (34) en Bas Wilberink (33) van Color Reporters leggen het je uit aan de hand van een aantal voorbeelden!

STRAWBERRY FIELDS FOREVER

Bertolf: 'De progressie van het refrein van Strawberry Fields Forever is te gek. Het nummer staat in C, maar ze gaat al snel over naar een Gm. Heel onverwachts, want dat is een niet-ladder-eigen akkoord van C. Dat is de vijfde trap mineur. Dan krijg je bij de frase 'nothing is real' een A7, die hoort ook niet in de toonsoort C en zou eigenlijk een tussenakkoord moeten zijn naar D-mineur - logischer-wijs -, maar bij 'nothing to get hung about' gaat het schema naar een F. Ze spelen de hele tijd met verwachtingen. Allemaal rare akkoorden. Je denkt steeds: nu zal die wel komen met een akkoord dat ik verwacht, maar dan gaat ie weer ergens anders naartoe. Typisch weer zo'n progressie van The Beatles.'

Bertolf speelt John Lennons demoversie van Strawberry Fields Forever, die op het album Anthology 2 staat: C(/g), Gm, A7, F, A7, F, F, C(/g)

Wil je meespelen met de versie die op het album Magical Mystery Tour staat, pak dan: A, Em, Fis7, D, Fis7, D, D, A

Bertolf pakt bij een C-akkoord vaak een G in de bas, die mag je ook weglaten

In de toonladder C is de Gm een niet-ladder-eigen-akkoord

Legenda bij de akkoordenschema's

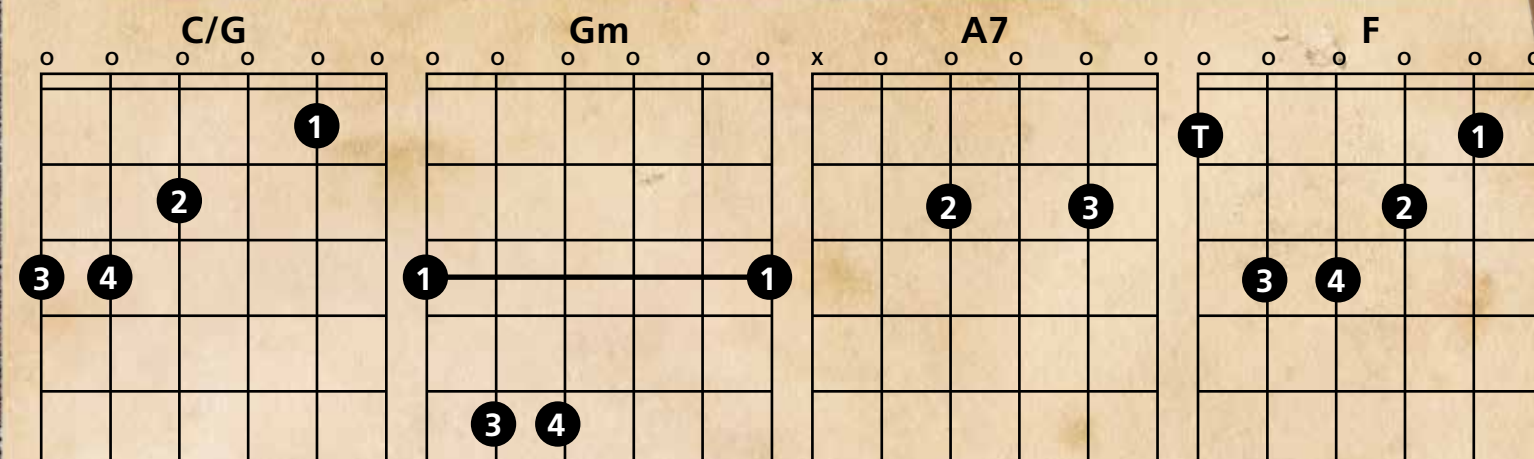
T = duim (T = Thumb) o = laten klinken
1 = wijsvinger x = niet aanslaan/afdempen
2 = middelvinger — = barré
3 = ringvinger v = vijfde fret
4 = pink (<v> = zesde fret, et cetera)

Septiemakkoorden zijn typisch Beatles!

Bertolf pakt de bassnaar van de F hier met z'n duim, je kunt ook een barré-greep pakken

BASISKENNIS AKKOORDEN

Een akkoord is een verzameling van noten. De basisakkoorden worden ook wel drieklanken genoemd, omdat ze uit drie tonen bestaan: een grondtoon, een terts en een kwint. Daarop zijn allerlei (ingewikkelde) variaties te bedenken. De meest bekende akkoordsoorten zijn 'majeur' en 'mineur'. Majeur-akkoorden, ook wel 'grote akkoorden' genoemd, bestaan uit een grondtoon, een grote terts en een reine kwint. In het geval van een C-akkoord zijn dat een

C-toon, een E-toon en een G-toon. De terts en de kwint geven de intervallen (de afstand tussen twee tonen) aan. Dit is wat beter te begrijpen als we de toonladder van C als volgt uitschrijven:

C - 1 - prime
D - 2 - secunde
E - 3 - terts
F - 4 - kwart
G - 5 - kwint
A - 6 - sext
B - 7 - septiem
C - 8 - octaaf

Mineur-akkoorden worden ook wel 'kleine akkoorden'

genoemd en klinken droeviger dan majeure-akkoorden. Een Cm (spreek uit: 'C-mineur') bestaat uit de grondtoon C, de kleine terts Eb (spreek uit: 'Es') en de reine kwint G. De toonladder van Cm ziet er als volgt uit:

C - 1 - prime
D - 2 - secunde
Eb - 3 - terts
F - 4 - kwart
G - 5 - kwint
Ab - 6 - sext
Bb - 7 - septiem
C - 8 - octaaf

Het intro van Something van The Beatles: wie is er niet groot mee geworden? Eerst dat C-akkoord, daarna die C-majeur-septiem (Cmaj7) - heerlijk! Het is door de tand des tijds uitgegroeid tot een typisch Beatles-dingetje. De manier waarop George Harrison, beïnvloed door de sitarlessen van Ravi Shankar, zijn snaren opdrukt in Dear Prudence, is ook zo'n duidelijk voorbeeld. Of neem de herhalingen in John Lennons zanglijnen in Come Together, of zijn 'trucje' door twee noten af te wisselen in bijvoorbeeld de zanglijn van I Am The Walrus ('I am, he is, you are, he as, you are me') zijn zeer kenmerkend voor de sound van de band uit Liverpool. En zo zijn er nog wel honderd zaken te bedenken die voor die typische Beatles-sound zorgen. Dit artikel poogt ze niet allemaal te illustreren. In plaats daarvan laat Musicmaker Beatles-adepten Bertolf Lentink en Bas Wilberink een aantal typische Beatles-handigheden naar keuze uitlichten, met de bedoeling om je een eindje op weg te helpen in de nimmer saaie ontdekkingstocht naar 'het perfecte liedje'. De 'Lennon' en 'McCartney' van Overijssel doen hun verhaal aan een keukentafel in Zwolle.

VERRASSENDE WENDINGEN

Bertolf: 'Het is voor ons een hele eer dat Color Reporters weleens met The Beatles wordt vergeleken. Dat komt, denk ik, vooral door de tweestemmige zang van Bas en mij. Het bereik en de klankkleur van onze stemmen ligt in het verlengde van die van John Lennon en Paul McCartney.' Bas: 'Het is echter niet zo dat we voor het debuutalbum van Color Reporters bezig waren om als The Beatles te klinken. Dat komt vooral doordat we allebei veel naar The Beatles luisteren, en dat andere mensen zeggen dat het naar The Beatles klinkt.' Bertolf: 'Het is wel zo dat onze liedjes niet standaard hoeven te klinken. Wanneer we schrijven, zijn we bewust op zoek naar verrassende wendingen in onze muziek. Die werkwijze hebben we van The Beatles overgenomen.'

Bas: 'De akkoorden in het refrein van Dutch Summer zorgen bijvoorbeeld voor zo'n verrassende wending. Het eerste deel is F, Am, Em, F en het tweede deel F, Am, Eb [spreek uit: Es - red.], Bb [spreek uit: Bes - red.]. En dit in z'n geheel spelen we twee keer.'

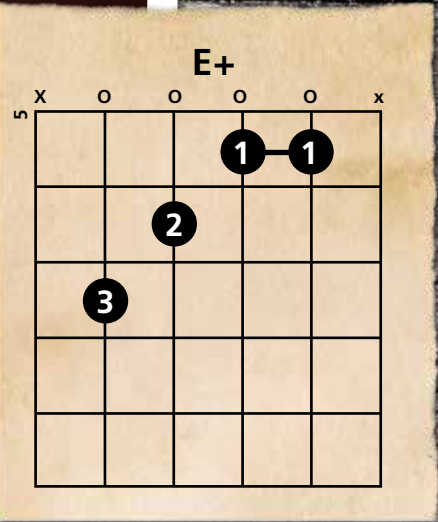
OVERMATIGE AKKOORDEN

Een overmatig akkoord is een drieklank met een grote terts en een overmatige kwint. In het Engels is overmatig 'augmented', daarom zijn er verschillende schrijfwijzen voor het akkoord: C+, C+5, C #5 of Caug. Het akkoord C+ bestaat uit de tonen C, E (de grote terts) en G# (de overmatige kwint). De kwint is overmatig, omdat die een halve toon hoger is dan bij een normaal C-akkoord.

Het openingsakkoord van Oh Darling, een E+ (bestaande uit de tonen E, G# C), is een van de bekendste overmatige akkoorden, maar ze zitten bijvoorbeeld ook in de Beatles-nummers It's Only Love en Real Love. Het is een spannend akkoord. Je kunt hem steeds vier fretten - of vakjes - doorschuiven. Dus je kunt het akkoord ook in positie 1 en positie 9 spelen, dan krijg je respectievelijk C+ en een F+.

Het openingsakkoord van Oh Darling

Beide E-snaren moet je niet aanslaan

MOLL-DUR-AKKOORDEN IN C:

Wanneer je een liedje in C schrijft, pak er dan eens een Moll-Dur-akkoord bij, daarmee geef je je song een heel bijzondere klankkleur mee. De vier Moll-Dur-akkoorden in de toonladder van C zijn: Ab, Bb7, F-mineur (of F-mineur-6) en B5B7 (ook bekend als D half verminderd en soms genoteerd als D°).

Ab

Een standaard barré-greep

Bb7

De Bb7: een akkoord over vier frets

Fm6

Bertolf dempt de A-snaar af met zijn duim

B5B7

Spookachtige, jazzy klanken!

Bertolf: "En het gaat dan eigenlijk om die Eb en die Bb; dat zijn "niet-laddereigen akkoorden". Dutch Summer staat in de grondtoon C. De akkoorden die daar volgens de regels van de toonladders bij passen zijn: Dm, F, G, Am en B half verminderd. Maar wij gaan in het refrein ineens naar een Eb, een akkoord dat is "geleend" uit de mineur-toonsoort. Zowel de Eb als de Bb komen namelijk in de toonladder van Cm voor. Dat is iets wat The Beatles ook heel vaak deden: akkoorden lenen uit mineur-toonsoorten. Dat hoor je bijvoorbeeld in de brug van Here, There And Everywhere. Dat liedje staat in G, maar in de brug wijken ze ineens uit naar een Bb, uit de Gm-toonladder. In de brug van Two Of Us, het Beatles-nummer dat ik onlangs bij Pauw En Witteman heb gespeeld, doen ze hetzelfde. Dat staat ook in G, en daar gaan ze bij de frase 'you and I have memories' ook ineens naar Bb. In het nummer Something doen ze iets soortgelijks, maar daar pakken ze er juist een extra majeur bij. Het nummer staat in C en in het refrein gaan ze naar A. C is eigenlijk gelijk aan Am, maar omdat er naar A-majeur gemoduleerd wordt, krijg je het idee dat je van majeur wordt opgetild naar nog majeurder!'

MOLL-DUR-AKKOORD

Bertolf: 'Wat ook heel typisch Beatles is, is het Moll-Dur-akkoord. Moll-Dur betekent dat je de zesde noot van de toonladder verlaagt. In C is dat dus Ab. Daar passen allemaal verschillende soorten akkoorden bij, maar ze veroorzaken hetzelfde soort gevoel. Ik heb altijd zo'n gevoel van: hé, er gebeurt wat! George Harrison noemde ze ook wel "naughty" akkoorden. In C kun je bijvoorbeeld F-mineur gebruiken; daar zit namelijk die Ab in als kleine terts. Maar je kunt ook gewoon het As-akkoord gebruiken of een Bb7, want dan is de Ab de dominant-septiem van Bb. Maar D half verminderd kan ook, want dat is eigenlijk Fm6. Dus je hebt verschillende akkoorden die dezelfde functie hebben, namelijk de functie van Moll-Dur; het is een alternatieve dominant. Dat hebben we met Color Reporters in het nummer Dutch Summer toegepast. In plaats van naar G te gaan, kiezen we voor Ab.'

